

ftete da nogle ganske enkelte Skridt fremad, hvis Betydning har vist sig uden synderlig Vægt i Praksis. Der blev rejst store Forordninger, lagt store Planer, men de Herrer ville vistnok give mig Ret i, at forholdsvis meget lidet er indfriet af de store Løfter og Planer, som 1848 skabte. Jeg tror ikke at tage synderlig fejl ved at sige, at dersom det lykkes at gennemføre den her foreliggende Reform, vil man have ondt ved at paavise en mere omfattende Landboreform fra 1850 indtil nu. Jeg beder i alt Fald det ærede Medlem undersøge, hvad han i den Henseende vil kunne fremsætte. Det er ikke min Mening, at der ved et Forslag som dette, hvis det lykkes at gennemføre denne Reform, skulde kunne gøres Underværker. Jeg hører i det hele taget ikke til dem, der mene, at man ved Lovforanstaltninger er i Stand til at omforme Samfundet; det kan man ikke, og man vilde blive skuffet, hvis man forsøgte det. Hvad man ved Lovforanstaltninger kan, er at støtte den naturlige Udvikling, vejlede den og hjælpe den fremad. Men hvad der paa det økonomiske Omraade ikke selv har brudt sig en Bane, vil man ikke ved nogen Lov kunne skabe. Grunden til, at jeg tror, at dette Reformforslag fremkommer paa en belejlig Tid, er den, at den netop støtter sig til en saadan ny Udvikling, som just i vor Tid er i Færd med at bryde sig en Bane. Det er den Udvikling, der gaar i Retning af et mere intensivt Jordbrug for de ganske smaa Jorddyrkere. Er der noget, der er oppe i vor Tid, og hvorhen Opmærksomheden har vendt sig, saa er det dette. Jeg tror derfor, at Tidspunktet er rigtig valgt til ogsaa gennem Lovgivningsforanstaltninger at støtte denne Udvikling, og jeg tror, at der ved Gennemførelsen af dette Lovforslag virkelig vil kunne gives det en betydningsfuld Støtte.

Naar jeg skal omtale Lovforslagets forskellige Bestemmelser under Belysning af de Indvendinger, der ere fremsatte derimod, skal jeg allerførst bemærke, at man har anset over, at § 1 egentlig ikke stod i ganske logisk rigtig Forbindelse med senere Bestemmelser i Lovforslaget. Det har været Forslagsstillerne fuldstændig nærværende, og jeg skal sige de Herrer, hvorfor vi have benyttet denne Affattelse af § 1. Det er nemlig for at sætte denne Tante i Spidsen af Lovfor-

slaget, at vi ikke her anbefale noget fuldstændig nyt og fremmed for vor Lovgivning. Det laa meget nær at frygte for, at man kunde skabe en principiel Modstand mod et Forslag som dette, naar det ikke i Spidsen kunde ligesom henvisse til en allerede bestaaende Lovgivning, hvori det heri nedlagte Princip var anerkendt. Dette er Tanken med dette Lovforslags § 1, som altsaa henviser til, at hvad vi her foreslaa, kun er en yderligere og, som vi haabe, rigtig Udvikling af Lovgivningsprincipper, der allerede ere fastslaaede. Forøvrigt tror jeg, at hvis den mindre irængt logiske Forbindelse mellem § 1 og det øvrige af Lovens Indhold ikke er hensigtsmæssig, kan det meget let løses; § 1 kan uden Skade for Lovens godt udelades, og dog bliver Meningen den samme. Jeg kommer dernæst til § 2, hvori der omhandles, hvem dette Lovforslag i det hele skulde komme til Gode. Det hedder der, at det drejer sig om Indsiddere og jordløse Husmænd paa Landet. Jeg beder ærede Medlemmer nøje lægge Mærke til disse Ord, de ere ikke tilfældig valgte. Dermed betegnes et i Lovgivningen allerede bestemt Begreb; Lovgivningen veed, hvad Indsiddere og jordløse Husmænd paa Landet vil sige. Det er selvfølgelig nemlig ikke Meningen, at man med dette Lovforslag skulde tænke paa enhver, der bebod et Hus eller Sted til Leje paa Landet. Det er der mangfoldige Menninger, der gøre, som ere handlende, Lærere, Jærnbanebetjente, Landmaalere, Haandværkere og Jolk af mangehaand forskellige Bestæftigelser, og det kan selvfølgelig ikke være Lovforslagets Mening at ville give dem Udgang til gennem kommunal Foranstaltning at faa udlagt Havelodder. Men det er ogsaa givet, at man herved tænker paa Landarbejdere, og Lovforslaget giver Rettesnoeren i den Henseende. Forordningen af 27de Maj 1848, som vinder Afsløsning af det paa Huse hvilende Pligtarbejde, begrænser dette Begreb og fører til i Slutningen af sin sidste Paragraf, at i Tvivlstilfælde overlades det til Amtsraadet at afgøre, hvorvidt en paa Landet boende Mand kan regnes til den Klasse, der betegnes som jordløse Husmænd og Indsiddere. Paa Basis deraf foreligger der en Række administrative Afgørelser, som utrykkelig laar dette fast, stærkest en ministeriel Resolu-